

Eesti Keskkonnaühenduste Koda

Riigimetsa Majandamise Keskusele

Meie: 13.02.2026 nr 1-2/26/6923

Eesti Keskkonnaühenduste Koja metsatöörühma tagasiside RMK metsade majandamise põhimõtete kohta

Täname kutsumast avalikkust RMK metsade majandamise põhimõtete infokoosolekule. Kasutame võimalust jagada tagasisidet ja ettepanekuid, mis tekkisid RMK metsade majandamise strateegiadokumendi kohta.

Tervitame RMK metsamajandamispraktika uusi suundi, mis puudutavad senisest suurema tähelepanu pööramist ökoloogilistele eesmärkidele. Iseäranis positiivne on plaan kasutada ökoloogilisi indikaatoreid majandusmetsades, mis on Eesti metsaelustiku kiiresti halveneva seisundi kontekstis hädavajalik. Ühtlasi julgustame RMK vastutavaid töötajaid ökoloogilisi põhimõtteid rakendama. Niisamuti on tervitatav, et RMK on oma põhimõtted riigimetsade majandamiseks ühte dokumenti kokku koondanud ja lahti selgitanud. Sellest dokumendist on näha, et RMKs mõeldakse erinevatele metsakategooriatele, mis on ekspertide hinnangul vajalik ning vajab jätkamist.

Dokumendis leidub ka tõsiseid puudusi ja küsitavusi mitmetes metsamajandamise üldpõhimõtetes ja ökoloogiliste indeksite arvestamises, mis võivad metsade loodusväärtustele hoopis kasu asemel kahju teha. Järgnevalt esitame oma seisukohad ja ettepanekud.

Tagasiside dokumendi ja ökoloogiliste indeksite sisu kohta

1. Dokumendis on ümber süstematiseeritud kaitsealuste metsade terminoloogiat, kuid mõisted on sünonüümsed ametlike mõistetega

Dokument sisaldab “uusi” mõisteid, mis olemasolevas terminoloogias juba olemas. Näiteks näivad sihtkaitsevööndid ja reservaadid olevat dokumendis käsitletud “ülirangelt kaitstava metsana”, kuid ametlikus terminoloogias selline mõiste puudub. “Rangelt kaitstava metsa” all peetakse dokumendis silmas paljuski majanduspiirangutega metsi, nt piiranguvööndeid. Mõistete ümbernimetamised ja sünonüümsed mõisted tekitavad aga segadust ja väärarusaamist. Samuti on dokumendis sõna “kogukonnamets” asendatud sõnaga “sotsiaalmets”, mille muutmise vajadus jääb ebaselgeks.

Kõige rohkem küsitavusi aga tekitab “Vanade metsade osakaalu hoidmise peatükis” juba 80-aastaste metsade vanadena käsitlemine. Ökoloogilises kontekstis on 80-aastane mets alles hilises keskeas, ning männikute puhul pole 80-aastane mets isegi raieküpsust saavutanud. On küll tervitatav, et majandamisel planeeritakse eri vanuses metsade olemasolu maastikul, kuid selline metsade vanuseline käsitus on sisuliselt vale ja eksitav.

Ettepanek: Kasutada mõisteid selliselt, nagu need on Eesti looduskaitse ja metsanduse süsteemis ning seadusandluses kasutatud. Uute mõistete kasutusele võtmisel esitada selgelt seosed seadusandluses ja ametkondlikus kasutuses esinevate mõistetega. 80-aastaste ja vanemate metsade käsitusel kasutada pigem mõistet “hilises keskeas ja vanemad metsad”.

2. Raiete hajutatuse indeksite kriteeriumid ei ole piisavad metsaliikidele elupaikade tagamiseks.

Dokumendis seisab: “*Raiete kontsentratsioonindeksi (RKI) arvutamisel vaadatakse viimase 10 aasta raieid ja raiesse planeeritud eraldise ümber olevat 500 m raadiusega ala.*” Sellest aga nähtub, et raiete ruumilisel hajutamisel lähtutakse üksnes <10 aasta raietest. Eesti oludes ei kujune 10 a pärast lageraie teostamist välja metsale iseloomulikke tunnuseid ja seoseid. Seega saaks isegi raiete hajutatuse indeksit kasutades muuta 10 aastaga mitmekümnehektarilisi alasid sellisteks, mida katavad üksnes noorendikud ning lagedad alad, muutes seeläbi põhjalikult metsade vanuselist struktuuri ja vähendades metsade sidusust. Nii ei kohane uute keskkonnatingimustega sellised metsaliigid, kes vajavad elupaigaks vähemalt keskealist metsa - tulemuseks on majandusmetsade ökoloogilise seisundi jätkuv halvenemine. Metsamaastiku vanuseline killustumine toimuks nendel juhtudel ka sellistel aladel, kus on arvestatud vana metsa 25% osakaalu hoidmise põhimõtet.

Ettepanek: Arvestada RKI arvutamisel vähemalt viimase 25 aasta raieid, sest siis saavad raietega kohaneda need metsaliigid, kellele noorendikud elupaigaks ei sobi.

3. Vääriselupaikade ja Natura elupaikade inventeerimist pole dokumendis käsitletud

Ehkki dokument annab ülevaate uutest ökoloogiliste kriteeriumitest, puudub sealt peatükk, mis käsitleks vääriselupaikade ja Natura alade jätkuvat inventeerimist ja hoidmist riigimetsades - seda ei reguleeri üksnes Looduskaitseseadus, nagu dokument markeerib. Vaatamata senisele pingutusele on Eestis tuhandetel hektaritel inventeerimata loodusväärtusi, millel on oht sattuda raiesse. Näiteks on Kanaküla riigimetsades saanud lageraiateatise inventeeritud vääriselupaigad, mis pole jõudnud vastavasse andmebaasi.

Kriteeriumite rakendamisel võivad eriti suurde ohtu sattuda nn märgade metsade Natura elupaigatüübid. Uue “niiskuseindeksi” põhjal suunatakse tulevikus enam raieid just märgadesse metsadesse, kuid just need elupaigatüübid on Eestis valdavalt puudulikus või halvas seisundis. Ökoloogiliselt ei ole senisest suuremas mähus raiete planeerimine märgadesse metsadesse kuidagi põhjendatud.

Ettepanek: Lisada strateegiadokumendi peatükk, mis käsitleks loodusväärtuste inverteerimist ning sellega seotud tegevuste jätkamist riigimaal. Samuti lisada “niiskusindeksi” peatükki selgitus, kuidas välistada märgades metsades loodusväärtuste sattumine raieohtu ning põhjendus seal senisest enam raieid teha.

Tagasiside riigimetsade majandamise strateegilisele vaatele üldisemalt

EKO on jätkuvalt seisukohal, et Eesti metsade raiemaht on aastaid püsinud jätkusuutmatult kõrgel ning sellel on pikaajalised negatiivsed tagajärjed nii metsaelustikule, puistu vanuselisele koosseisule kui ka metsatagavarale üldiselt. Ehkki riigimetsa raiemahu hiljutine 10-protsendiline vähendamine on kiiduväärt samm, on praeguste üledimensioneeritud raiemahtude juures riigimetsa aastast raiemahtu tarvis langetada veelgi. Isegi juhul, kui mõned loodusväärtused saavad ökoloogilisi indekseid rakendades kaitstud, ei muutuks riigimetsale langev üldine raiesurve. Raie intensiivistub sel juhul nendes riigimetsades, mis ökoloogilistest kriteeriumitest välja jäävad. Nendeks võivad olla näiteks keskealised ja nooremad soometsad, kuhu on plaanis suunata senisest enam raieid. Ka nendes metsades võib olla inverteerimata loodusväärtusi.

Alljärgnevalt esitame oma üldised seisukohad ja muudatusettepanekud riigimetsade majandamise strateegia kohta, mis lisaks raiemahtude langetamisele aitaksid parandada metsaelustiku seisundit ja tagaksid ka metsade sotsiaalsed ja kultuuriloolised väärtused.

Uuendusraiete lubamine looduskaitsealises metsades (dokumendi järgi ülirangelt, rangelt ja mõningaselt kaitstavates metsades)

Strateegiadokumendis seisab “Üldreeglina rangelt kaitstavates metsades RMK uuendusraieid ei tee. Uuendusraied on erandjuhtudel lubatud metsakaitseeksporti või Keskkonnaameti Natura eelhindangu alusel.” Ametlike Teadaannete metsateatiste info põhjal väljastati 2025 aastal eelhindangu alusel RMKle lageraiete luba vähemalt 12 juhul selliste metsade mõjualades, mis on RMK kriteeriumite järgi rangelt või ülirangelt kaitstavad. Muuhulgas väljastati RMKle 4,7 ha [lageraieteatis](#) Kikepera sihtkaitsevööndi mõjualasse. Kaitsealade loodusväärtuste hoidmise seisukohast ei ole niisugused lageraied põhjendatud, sest mõjualas olevad raiutud alad võivad halvendada kaitsealade loodusväärtusi ja neid mõjusid ei ole hinnatud. Samuti ei hinnata selliste lageraiete puhul kumulatiivset mõju lähedalasuvate erametsade raietega. Hindamata jäänud (kumulatiivsed) mõjud võivad aga isegi väikeste lageraielankide puhul pikaajaliselt halvendada kaitsealade loodusväärtusi ja haruldaste liikide elupaikasid ning lagedaks raiutud ala kaotab oma kaitseväärtused. Rõhutame, et ka dokumendis käsitletud väikelangi meetodi näol on tegemist uuendusraiega, millel pole looduskaitsealal loogilist kohta.

Ka kõik *mõningaselt kaitstavate* metsade kategoorias olevad metsad vajavad uuendusraietest hoidumist ning vaid hooldus- ja valikraietega püsimetsakasvatustlikku majandamist. Näeme, et sellel kategoorial on kokkupuude varasema *kaitsemetsade* kategooriaga, kus uuendusraied olid välistatud.

Ettepanek: Välistada uuendusraied *ülirangelt* või *rangelt* kaitstavate metsade mõjualades, aga ka RMK kriteeriumite järgi *mõningaselt kaitstavates* metsades ehk kõigis looduskaitsealades metsades. *Rangelt* ja *Mõningaselt kaitstavates* metsades rakendada vaid hooldus- ning valikraieid ehk püsimetsandust. Väikelangi meetodit rakendada üksnes majandusmetsades.

Sanitaarraiete lubamine looduskaitsealadel

RMK põhimõtetes on sanitaarraie suunatud kahjustuste likvideerimisele ja leviku tõkestamisele. Majandusmetsas on see arusaadav, sest sanitaarraie on metsa puidutulu maksimeerimisele suunatud raieviis. Looduskaitsealadel on ebestandardsed ja kahjustatud puud koos surnud puidu ja looduslike häiringutega (tormimurd, ürasekid jt) kaitseväärtuste alustalaks. Seega ei peaks olema põhjust seal sanitaarraiega puistu koosseisu kujundada, kuivõrd kaitsealal on eesmärgiks eeskätt loodusliku mitmekesisuse hoidmine. Praktikas aga näeme, et sanitaarraie nime all toimuvad suuremahulised raied kaitsealade piiranguvööndites, mida ei saa pidada looduskaitsealalt põhjendatuks.

Ettepanek: Looduskaitsealades metsades loobuda sanitaarraiest, sest metsakoosluse "tervendamine" puidu kvaliteedi mõistes ei ole looduskaitsealade metsade eesmärk.

Pesitsusrahu pikendamine *mõningaselt kaitstavates* metsades

Mõningaselt kaitstavate metsade kohta seisab dokumendis: "Raieid ei tehta lindude ja loomade häirimistundlikul perioodil 15.04-30.06. Ajavahemikul 01.07-15.07 ei tehta raieid Keskkonnaameti maatriksi kohaselt „punastel“ eraldistel. Lisaks ei tehta raieid Keskkonnaameti poolt määratavatel või liigikaitsealadest tingimustest tulenevatel muudel ajavahemikel." Eesti Ornitoloogiaühingu ekspertide hinnangul on aga väheneva metsalinnustiku seisukohast tarvis pidada kaitsealadel pesitsusrahu 15.03-31.08.

Ettepanek: Kehtestada pesitsusrahu kõikides RMK kriteeriumite järgi looduskaitsealades metsades perioodil 15.03–31.08 ja kus ekspertide hinnangul oleks tarvis, ka pikemalt.

Alusmetsa raie

Juhime tähelepanu, et alusmetsa raie tänases mastaabis vähendab kasvukoha looduslikku mitmekesisust ja liigirikkust. Alusmetsa eemaldamisega raiutakse ära metsa looduslik järelkasv, kelle säilitamine tagaks metsa kiirema ning väiksemate kuludega uuenemise. Samuti on looduslik järelkasv antud kasvukohas kõige elujõulisem.

Ettepanek: Loobuda uuendusraiete praktikas alusmetsa täielikust eemaldamisest ning säilitada looduslik järelkasv.

Valikraiete marginaliseerimine teiste majandusvõtete kõrval

Dokumendis seisab (*"Kuna seadusandlikult on valikraie rakendamise võimalused väga piiratud, siis selle raieliigi ulatuslikuma ja tulemusliku rakendamise osas ei ole Eestis positiivseid näiteid, sest valikraiele kehtivate piirangute järgimine ei taga raiutud aladel metsakasvatustlike eesmärkide mõistes rahuldavat uuenduse teket ning seega muutuvad sel alal edasised valikraied küsitavaks. Valikraiete tegemine on erandlik majandamisvõtte, mida rakendatakse*

looduskaitseliste piirangutega metsades ja sotsiaalmetsades, kus uuendusraied ei ole lubatavad ning lisaks koostöös teadusasutustega püsimeetsanduse katsealadel.”)

See väide on eksitav, sest valikraietel põhinev püsimeetsandus on Eestis kõikjal võimalik (va istutatud monokuusikud). Valikraietega majandati metsi ka enne suurte harvesteride kasutuselevõttu ja on kiiduväärt, et RMK on asunud lageraietele otsima alternatiive. Nii Eestis, meie naaberriikides kui ka mujal Euroopas on olemas pikaajalised püsimeetsanduse praktikad, mis on andnud positiivseid tulemusi. Juhime tähelepanu, et Eestis on omajagu väikemetsamajandajaid, kes majandavad oma metsi üksnes valikraietega - see võimaldab saada puitu pikkade aastakümnete jooksul, ühtlasi on ka kõrgmets (vanem mets) pidevalt alles.

Ettepanek: Püsimeetsandusel ja valikraietel on oluline roll mitmekesises metsamajandamises, mistõttu võiks nende meetodite põhjendatud ja toetav esiletoomine olla kesksel kohal. Samuti võiks aastaks 2040 vähemalt 60% riigimetsa majandusmetsast olla püsimeetsakasvatustetega majandatud.

Uuendusraiete jätkuv võimaldamine kogukonnaaladel

Vaatamata EKO põhjalikule selgitustöödele ja varasematele seisukohtade esitamisele on RMK põhimõtetes jätkuvalt sees kogukonnaaladel uuendusraiete (sh lageraiete) teostamine. EKO seisukohad kogukonnametsade majandamise kohta on kättesaadavad [siit](#). RMK metsade majandamise põhimõtete dokumendist nähtub, et uuendusraieid (sh lageraieid) võiks kogukonnaaladel teostada maastiku visuaalse kvaliteedi parendamiseks ja hoidmiseks. Sellised näited aga praktikas puuduvad. Vastupidi, uuendusraied kogukonnametsades kahjustavad metsade ökoloogilist tervikut, vähendavad puhkeväärtusi, ning muudavad harjumuspärast maastikupilti. Sel moel saab kohalike inimeste elukeskkonna kvaliteet paratamatult kannatada, sest kaotatakse metsade kaitseülesanne (tuulekaitse, mürakaitse, erosioonikaitse jms) ja mets muutuks tormidele vastuvõtlikuks.

Ettepanek: Kasutada mõistet kogukonnametsad ning välistada seal uuendusraied ning lubada hooldus- ja valikraieid.

Ristimeetsades ja hiites raiete lubamine.

Tunnustame pühapaikade mainimist RMK metsamajandamise strateegias. Siiski juhime tähelepanu, et Eesti kultuuris on oluline ristimetsi ja ristipuid hoida ning välistada sellistes paikades raied, selle asemel, et nende võimalikkust kaaluda.

Ettepanek: Riigimetsas asuvates pühapaikades välistada metsaraie.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Maia-Liisa Anton

Eesti Keskkonnaühenduste Koja koordinaator, EKO metsatöörühma nimel